6. Plurinacionalitat i democràcia

6.1. Un nou catalanisme popular per un projecte plurinacional

La Catalunya d'avui, la nació dels més de vuit milions, amb persones d'orígens diversos, amb generacions joves amb noves inquietuds i vivències, amb el protagonisme de les dones pels canvis impulsats pel feminisme, afronta reptes com les desigualtats socials, de gènere i territorials, l'impacte de la digitalització i la intel·ligència artificial, l'esgotament del model productiu de baix valor afegit i de baixos salaris i la crisi climàtica. Aquesta nova Catalunya necessita un nou catalanisme popular per fer front a aquests reptes.

El catalanisme que plantegem és social, obert i integrador, antiracista i confrontat al supremacisme de l'extrema dreta. Un catalanisme que s'adreça a tot el país i que es basa en la solidaritat entre les classes populars, la fraternitat amb els pobles d'Espanya i del món i que està compromès amb la transformació de l'Estat espanyol en un Estat federal plurinacional.

En aquests moments, el risc per a Catalunya i l'autogovern no és només la recentralització, que sempre ha defensat el PP, sinó la mateixa fi de l'Estat de les autonomies, de dret o de fet, que voldria Vox. Una majoria de la dreta i l'extrema dreta suposaria, també, una amenaça existencial per a la llengua catalana i els drets lingüístics.

Per això és important recordar que històricament, els grans avenços en l'autogovern i en el reconeixement nacional de Catalunya s'han produït quan hi ha unitat de les forces democràtiques i catalanistes en uns objectius compartits. I també quan a l'Estat hi ha hagut majories d'esquerres.

En la IVa Assemblea Nacional els Comuns vam manifestar que: *"L'encaix de Catalunya a l'Estat continua sent una qüestió pendent de resoldre. Catalunya continua sent l'única comunitat que no té un Estatut aprovat per la seva ciutadania i les seves institucions i bona part del país expressa la seva desafecció cap a l'Estat. Pels Comuns, que tenim el referèndum com a horitzó, la resolució del conflicte implica referendar un acord. Un acord que cal construir entre les forces catalanes i després pactar amb l'Estat com a culminació del procés de diàleg".*

Aquest acord, pels Comuns, hauria de suposar l'encaix de Catalunya en un model d'Estat basat en els principis democràtics i republicans del federalisme plurinacional, de sobirania compartida i de ple reconeixement i articulació de la diversitat nacional, lingüística i territorial de l'Estat, amb les reformes legislatives i constitucionals necessàries.

Ara, per avançar cap aquest horitzó i fer front als reptes que té Catalunya cal un nou pacte territorial a l'Estat, cal més autogovern per les CCAA i millor govern compartit del conjunt de l'Estat i cal un nou model de finançament.

Per un nou pacte territorial: diversitat, equitat i plurinacionalitat.

Aquesta legislatura ha estat la culminació del procés de desjudicialització del conflicte polític català amb la llei de l'amnistia, malgrat la resistència en la seva aplicació per part del Tribunal Suprem. És un èxit de l'estratègia de diàleg, negociació i acord que sempre hem defensat els Comuns.

El Govern de Coalició Progressista, del qual formem part, i els acords parlamentaris amb les altres forces catalanes, ha permès avenços importants per Catalunya com: l'ús de les llengües cooficials al Congrés, l'assumpció per part del Govern del reconeixement de l'oficialitat del català a Europa, el traspàs de la gestió de l'ingrés mínim vital, la creació d'una empresa mixta per operar els serveis de regionals i rodalies, el compromís del traspàs de diferents línies ferroviàries, el traspàs de les beques universitàries, a més dels acords en la condonació del deute del FLA i l'acord per un nou model de finançament. Altres acords com el traspàs en matèria d'immigració i el consorci d'inversions no han anat endavant perquè van ser rebutjats al Congrés.

L'única via d'avenç possible per Catalunya és el diàleg i la cooperació. Els Comuns plantegem un pacte territorial en una doble dimensió: bilateral, en els espais previstos a l'Estatut, entre Catalunya i l'Estat, i multilateral, entre l'Estat i el conjunt de les comunitats autònomes.

Aquest pacte ha de tenir com a objectiu, pel que fa a Catalunya, el màxim desenvolupament de l'actual marc estatutari i constitucional, perquè Catalunya assoleixi més reconeixement nacional, més competències i més recursos.

I pel que fa a la dimensió multilateral el pacte territorial ha de tenir com a objectiu el ple respecte per les competències autonòmiques, el desenvolupament de tots els àmbits de cooperació i col·laboració, una nova descentralització a favor dels ens locals i un nou model del finançament autonòmic.

El pacte territorial multilateral ha d'incloure qüestions com:

- Una llei del plurilingüisme, per garantir plenament els drets lingüístics de la ciutadania en les seves relacions amb les institucions de l'Estat. Garantint que la ciutadania es pugui relacionar en català, basc i galler com el Poder Judicial, el Tribunal Constitucional i el conjunt de l'Administració General de l'Estat. I que sigui també una responsabilitat de l'Estat la protecció de la llengua catalana, basca i gallega a l'Estat i a l'àmbit internacional.
- Aprofundir i reforçar els mecanismes de participació en la Unió Europea, en els corresponents àmbits competencials.
- Enfortiment dels espais de cooperació i participació, tant en els àmbits amb participació de l'Estat, com la conferència de presidents i les conferències sectorials, com desenvolupant espais de cooperació entre les CCAA, sense la participació de l'Estat, seguint els models dels Estats federals.
- Impulsar el debat sobre la reforma del Senat perquè esdevingui una veritable cambra de participació territorial.

Aquest pacte territorial també ha de tenir una dimensió econòmica i en matèria d'infraestructures. Espanya és un país descentralitzat políticament, però amb una centralització molt gran del poder econòmic i molt desequilibrat territorialment. Les elits econòmiques i polítiques han promogut la concentració del poder econòmic a la capital de l'Estat i el dúmping fiscal. És imprescindible impulsar un nou model de desenvolupament territorial, amb un model d'infraestructures en xarxa i espais d'articulació econòmica com l'ex del Mediterrani, amb les Illes Balears i el País Valencià.

Un autogovern nacional i social fort.

La concepció que tenim els Comuns de l'autogovern és que ha de ser una eina política amb competències i recursos per desenvolupar plenament polítiques pròpies a Catalunya. No compartim la idea de la ruptura amb l'Estat, tampoc la d'un autogovern de baixa intensitat o administratiu o d'un federalisme simètric i uniformitzador. L'autogovern que cal per Catalunya és nacional i social i el federalisme que cal per a l'Estat, és plurinacional, per reconèixer i articular la diversitat.

Hi ha una alternativa factible que comparteix una majoria molt transversal de la societat catalana: enfortir l'autogovern per disposar de més eines competencials, un nou model de finançament, que garanteixi més recursos i el ple reconeixement de Catalunya com a nació i el caràcter plurinacional i plurilingüe de l'Estat. Més competències, més recursos i més reconeixement per impulsar les transformacions que el país reclama.

Catalunya necessita un autogovern nacional, perquè som una nació i tenim una voluntat d'autogovern acreditada al llarg de la nostra història; i un autogovern social, per fer front als reptes socials i ecològics del país com la millora dels serveis públic, les polítiques d'habitatge o la mitigació i adaptació climàtica.

Amb aquest objectiu el pacte bilateral entre Catalunya i l'Estat ha d'incorporar les següents qüestions:

- Millorar l'autogovern. Impulsar les reformes necessàries per recuperar aspectes de l'autogovern de l'Estatut de 2006 que la sentència del Tribunal Constitucional no va permetre desenvolupar perquè s'han de regular en l'àmbit de l'Estat, com la creació del Consell de Justícia o la participació de la Generalitat en organismes i institucions de l'Estat.
- Enfortir i donar de més contingut i regularitat en el seu funcionalment a la Comissió Bilateral entre l'Estat i la Generalitat i guanyar més competències. Accelerar, en aquest marc, els acords de traspàs de funcions i serveis que es desprenen de les competències de l'Estatut. I impulsar acords polítics per realitzar els canvis legislatius necessaris que permetin a la Generalitat exercir competències en immigració o ampliar les competències en seguretat, com les funcions que encara avui exerceix el Seprona de la Guàrdia Civil a Catalunya. I actualitzar les competències en àmbits que han tingut canvis importants: el comerç electrònic, la protecció civil i la gestió de les emergències o el transport ferroviari

- Garantir la integritat de les competències de la Generalitat. L'Estat ha de respectar, en la seva activitat normativa, la capacitat de realitzar polítiques pròpies en els àmbits que són de la competència de la Generalitat.
- Participació de la Generalitat en organismes i funcions de l'Estat. D'acord amb l'Estatut s'han de realitzar els canvis normatius corresponents perquè la Generalitat participi en els processos de designació d'òrgans i institucions de l'Estat com: el Consell General del Poder Judicial, el Tribunal de Comptes, l'Agència Tributària, el Banc d'Espanya o la Comissió Nacional dels Mercats i la competència.
- Promoure la participació de Catalunya en els òrgans de decisió de l'Estat en política exterior i Unió Europea de forma reforçada. I establir un sistema de representació en organismes internacionals com l'OSCE, l'OIT i en el seguiment dels tractats internacionals com els climàtics.
- Defensa de l'oficialitat del català a la Unió Europea. Promoure i difondre el coneixement i ús del català a l'àmbit europeu.
- Impulsar els acords amb l'Estat amb els canvis legislatius necessaris que permetin a Catalunya l'organització territorial de les Vegueries.

Aquest pacte bilateral Estat-Generalitat es podria impulsar, de forma global, mitjançant una Llei Orgànica de millora de l'autogovern de Catalunya.

Per donar un impuls a l'autogovern, de forma unitària, els Comuns proposarem al Govern de la Generalitat la creació d'un Consell per l'Autogovern amb la participació dels Grups del Parlament de Catalunya, de les principals organitzacions de la societat civil

Per un nou model de finançament: suficiència, autonomia, equitat, i ordinalitat de Catalunya

El sistema de finançament autonòmic vigent es va aprovar el 2009 i fa més d'una dècada que està pendent de renovar. El nou model de finançament ha de fer front a dos problemes: l'infrafinançament dels serveis públics fonamentals que gestiones les CCAA, com la sanitat, l'educació i els serveis socials i avançar en l'articulació d'un Estat molt divers, on s'expressen aspiracions a l'autogovern molt diferents. Catalunya ha manifestat reiteradament la voluntat de gestionar el finançament, de disposar de més recursos però també de més capacitat normativa i dels instruments necessaris, desenvolupant l'Agència Tributària de Catalunya.

- Impulsarem l'acord per al nou model de finançament, prenent com a punt de partida l'acord entre la Generalitat i el Govern de l'Estat d'aquesta legislatura. El nou model de finançament ha de garantir la suficiència, perquè la Generalitat i les CCAA puguin disposar dels recursos necessaris per garantir els serveis públics; l'autonomia, incrementant la participació de la Generalitat en els grans impostos de l'Estat (IRPF, IVA), la capacitat normativa per regular els impostos i la gestió dels impostos a càrrec de l'Agència Tributària de Catalunya, començant

per l'IRPF. I cal garantir l'equitat i la solidaritat reduint les distàncies entre les comunitats millor i pitjor finançades.

El nou model també ha de garantir el principi d'ordinalitat de Catalunya, és a dir que, la necessària convergència en recursos per habitant, que iguali els diferents territoris, no pot deixar en pitjor posició en recursos per càpita les comunitats amb capacitat fiscal més elevada.

El nou model ha d'impedir els regals fiscals que les CCAA governades per la dreta fan a les rendes més altes, afeblint els serveis públics i estimulant la competència fiscal a la baixa entre territoris.

- Condonarem totalment el deute de les CCAA del FLA (Fons de Liquiditat Autonòmic). La convocatòria electoral anticipada va fer decaure el Projecte de Llei de mesures excepcionals de sostenibilitat financera de les comunitats autònomes de règim Comú Tornarem a impulsar com a primer pas la llei que permet a l'Estat assumir 83.252 milions de deute autonòmic, 17.104 dels quals corresponen a Catalunya. Ho farem amb el compromís que l'estalvi en interessos es destini a reforçar els serveis públics.
- Acordar el Consorci d'inversions per a Catalunya, amb l'objectiu de garantir l'execució pressupostària prevista en les infraestructures i els mecanismes de participació de la Generalitat per a l'execució directa de les obres corresponents.

6.2 Radicalitat democràtica

Apostem per un model de democràcia radical que posi les persones al centre de l'acció política. Democratitzar les institucions i fer-les absolutament transparents és, avui, una necessitat. Però amb això no n'hi ha prou, cal fer de la democràcia un element de quotidianitat en les nostres vides i un eix vertebrador de la nostra societat. Proposem un model de democràcia en què la ciutadania es corresponsabilitza de la producció de les polítiques públiques i les institucions utilitzin amb normalitat mecanismes de democràcia directa. Una democràcia del bé comú que apoderi les classes populars i en la qual tots i totes puguem implicar-nos en la transformació social i econòmica que reclama el moment actual.

Radicalitat democràtica vol dir també poder exercir la nostra plena sobirania com a poble, per decidir-ho tot. Una democràcia de debò no pot oblidar que, avui, moltes decisions es prenen a fora de les institucions formals de l'Estat. És necessari, per tant, promoure mesures i establir aliances locals, europees i globals per tal de democratitzar i incidir en tots els àmbits on es prenen decisions que afecten les nostres vides.

Codi ètic dels diputats, diputades, senadors i senadores

La política és una dedicació lloable i imprescindible, però ha de ser també exemplar en l'exercici. Per això és necessari el compromís de totes i tots els representants públics i de totes les forces polítiques amb un codi ètic que hauria de contenir, com a mínim, els següents elements:

- Limitar els mandats a dos en el cas de les Corts Generals i a tres en el cas del Govern.
- Garantir que les i els càrrecs públics imputats per causes de corrupció abandonin el càrrec fins que es resolgui l'expedient i evitar que persones imputades llistes electorals.
- Establir un sou màxim per a tot càrrec públic en funció de la responsabilitat, que no serà mai més de tres vegades el sou mínim interprofessional.
- Impedir la duplicació de sous i l'acumulació de dietes o d'indemnitzacions.
- Garantir que es viatgi en la tarifa més econòmica, promoure la utilització preferent del transport públic i publicar les agendes de les i els càrrecs polítics.
- Reconeixent la necessitat de frenar i reduir a la menor expressió possible el condemnable fenomen de deslleialtat política conegut com a "transfuguisme", estendre l'Acord sobre un codi de conducta política en relació amb el transfuguisme en les corporacions locals a les Corts Generals.
- Comprometre els partits polítics, coalicions i federacions que subscriguin aquest acord a no admetre en el seu grup polític a un diputat o diputada, senador o senadora tránsfuga.
- Impedir el que es coneix com a "portes giratòries" entre empreses i administracions públiques, especialment pel que fa a les empreses adjudicatàries de contractació
- Reformarem la Llei reguladora de l'exercici d'alt càrrec de l'Administració General de l'Estat perquè els alts càrrecs tinguin prohibit prestar serveis a empreses que hagin estat beneficiades per decisions en les que hagin participat directament, més enllà del període de refredament.

Participació i democràcia directa

Elaborar una nova llei de referèndums i normalitzar l'ús de mecanismes de democràcia directa. En un model de democràcia radical com el que proposem les institucions públiques haurien d'utilitzar amb absoluta normalitat mecanismes de democràcia directa com els referèndums. La democràcia implica sotmetre certes decisions importants a l'opinió pública i que aquesta opinió pugui ser vinculant. A més, democràcia significa necessàriament poder exercir la plena sobirania, i això no és possible sense una descentralització d'algunes decisions polítiques que afectin sectors concrets de la població. No hi ha raons per negar a les comunitats autònomes o als ajuntaments la possibilitat de convocar referèndums sobre qüestions que afectin la seva població.

Per tot això proposem:

- Definir supòsits en què els referèndums hagin de ser preceptius.

L'aprovació del TTIP, les intervencions militars, però també moltes altres qüestions especialment rellevants o estratègiques, s'haurien de sotmetre a referèndum obligatòriament.

- Permetre que la ciutadania (prèvia recollida de signatures o a través del procediment de la iniciativa legislativa popular), els governs locals, els governs i els parlaments autonòmics i el Congrés puguin proposar i impulsar referèndums. En aquest sentit, cal modificar de l'article 71 de la llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, suprimint la condició "i autorització del Govern de la Nació" per tal que els ajuntaments puguin sotmetre a consultes populars tot allò relacionat amb les competències municipals.
- Incorporar a la legislació els referèndums abrogatius.
- Donar suport a les lleis de consultes i referèndums a nivell autonòmic i local.

Un cop aprovada la nova llei, utilitzar els mecanismes de democràcia directa amb freqüència i normalitat, més enllà dels supòsits que es reconeguin com a obligatoris.

Fomentar la participació ciutadana i el govern obert

El foment de la participació ciutadana per part de les institucions públiques hauria de formar part, de forma normalitzada, de tots els àmbits de l'acció pública. Per tal que això sigui possible és imprescindible que l'administració segueixi els criteris de "govern obert" —fent accessibles, comprensibles i opinables els elements més importants de les seves polítiques— i incorpori de forma estable i clarament definint processos i òrgans de participació real adreçats tant a persones a títol individual com a organitzacions socials.

Proposem dos instruments, una llei de foment de la participació ciutadana i el govern obert i un pla interministerial de participació ciutadana, que ens permetin avançar en aquesta direcció a través de les següents accions:

- Establir i promoure procediments formals de participació i deliberació ciutadanes, inclosos mecanismes reals de participació infantil, aplicables tant als diferents àmbits de l'acció pública com als diferents nivells de govern. El Pla Interministerial de Participació Ciutadana serviria per fomentar la participació, de forma coordinada, en tots els departaments del govern.
- Regular la memòria participativa com a element obligatori per a les normes de caràcter general i per a determinats plans i programes d'especial rellevància. La normativa fixaria també els paràmetres de qualitat democràtica bàsics que haurien de recollir les esmentades memòries participatives.
- Adequar la normativa estatal als principis de l'Aliança per al Govern Obert (Open Government Partnership), de la qual Espanya forma part.
- Promoure especialment la utilització de mitjans digitals per a la participació i deliberació de la ciutadania.
- Oferir informació i formació adequada tant sobre els diferents canals de participació que s'impulsin com sobre els temes que es decidiran a través de processos participatius. Al mateix temps cal dotar la participació dels recursos necessaris per a promoure activament la implicació de la ciutadania.

Reformar els requisits legals per facilitar l'impuls de la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) i habilitar altres mecanismes similars

La ciutadania ha de tenir la possibilitat no només d'oferir la seva opinió quan els poders públics obren els canals sinó també influir en l'agenda política a través de la introducció de temes que consideri d'especial rellevància.

Per aquesta raó proposem:

- Permetre la signatura electrònica per tal de facilitar i agilitzar el procés de recollida de signatures. Per implementar-ho faria falta crear una plataforma web on les comissions promotores puguin donar-se d'alta per publicar i gestionar diferents ILP. La plataforma hauria d'oferir la possibilitat als ciutadans i ciutadanes de signar les diferents ILP, d'una forma intuïtiva i accessible, fent ús de certificat digital o el DNI electrònic.
- Flexibilitzar els requisits per a la recollida de signatures, a partir dels 16 anys i amb la residència legal (independentment de la nacionalitat), i reduir a 100.000 el nombre de signatures exigides (actualment són 500.000).
- Limitar taxativament els temes sobre els quals no es pot promoure una ILP, reduint-los als supòsits més evidents (qüestions discriminatòries o contràries als drets humans, etc.).
- Establir l'obligació de tramitar les ILP que compleixin els requisits legals i fixar uns supòsits sota els quals els promotors de la ILP podrien sotmetre la iniciativa a referèndum.
- Regular altres mecanismes similars a la ILP, com podrien ser la Iniciativa Reglamentària Ciutadana o la Iniciativa Normativa Local.

Reformar la llei electoral estatal per millorar la proporcionalitat, la representativitat i la participació

El sistema territorial de repartiment d'escons actua dificultant l'obtenció d'escons per part de partits petits en circumscripcions amb pocs habitants.

Això fa que la representació obtinguda en escons no sigui proporcional al resultat electoral emès en vots. Com a conseqüència, és molt difícil que el sistema de partits canviï i els grans partits (particularment el PP i el PSOE) en surten afavorits.

D'altra banda, la configuració de les llistes electorals ha demostrat ser molt resistent a la representació igualitària de dones i homes, i per tant hi ha una infrarepresentació sistemàtica de les dones, tot i la modificació de la llei electoral que es va produir amb l'aprovació de la Llei d'Igualtat (3/2007).

Per últim, també cal implementar mesures per garantir que el dret a vot es pot fer efectiu i per incrementar els nivells de participació. Per tot això proposem fer una reforma de la llei electoral segons els criteris següents:

- Millorar la representativitat buscant un equilibri entre, d'una banda, una major proporcionalitat i, de l'altra, una major proximitat dels i les representants amb els seus territoris.
- Eliminar l'obligatorietat de recollida d'avals per presentar-se a les eleccions.
- Promoure la paritat entre homes i dones: implementar el criteri de cremallera (alternar dones i homes successivament en les llistes electorals).
- Facilitar el vot anticipat per correu i supressió de barreres burocràtiques per simplificar el procediment relatiu al vot exterior. Allargar l'horari de votació i organitzar "urnes mòbils" que visitin residències de gent gran, hospitals, centres penitenciaris i altres institucions per tal que hi puguin votar persones electores amb dificultats per traslladar- se.
- Eliminar els blocs electorals als mitjans de comunicació.

Ampliar el dret de vot a totes les persones majors de 16 anys i que viuen a Espanya des de fa més de 3 anys

El dret de vot és un dret fonamental que ha de estar a l'abast de tota la comunitat política. Això inclou persones que avui com avui, de forma injusta, no el tenen legalitzat malgrat poder patir-ne les conseqüències amb plena responsabilitat: els i les menors a partir dels 16 anys poden veure's privades de la seva llibertat per ser responsables penals, i les persones que treballen al nostre país han de contribuir mitjançant els seus impostos al nostre Estat social de dret, independentment de si són nacionals o no.

Així doncs, ens trobem amb uns ciutadans i unes ciutadanes de segona, amb responsabilitats però sense drets polítics per poder-s'hi pronunciar.

Per això proposem:

- Garantir el dret de vot per a les persones immigrades en totes les eleccions, a partir dels tres anys de residència.
- Garantir el dret de vot a partir dels 16 anys en totes les eleccions.

6.3 Seguretat i Justícia

La seguretat cal abordar-la des d'una perspectiva de drets i llibertats i no en termes d'ordre públic o manteniment de l'estatus quo. Un model de seguretat pública que posa al centre les persones, els drets fonamentals, la cohesió social i la igualtat, prioritzant la prevenció a la reacció, i atenent les causes socials i estructurals que propicien el delicte.

Parteix de la idea que no hi ha seguretat real sense drets, ni llibertat sense seguretat, ni convivència sense justícia social. Per tant la seguretat de les persones cal abordar-la en termes de seguretat econòmica, alimentària, mediambiental, personal, política, democràtica i comunitària. Basada principalment en el respecte dels drets humans, les llibertats fonamentals, l'estat de dret -especialment en risc per l'amenaça de l'extrema dreta.

Democratització i justícia social

Augment de la inversió pública en Justícia, ampliant les plantilles de jutges, fiscals i personal judicial, i reforçant especialment els jutjats socials, penals, de família, contenciosos administratius i especialitzats en violència envers la dona i violència masclista.

Memòria històrica i dret internacional

- Reformarem de la Llei de memòria democràtica, la Llei d'amnistia de 1977 i la legislació penal per eliminar els obstacles legals a la investigació i l'enjudiciament dels crims del franquisme.
- Garantirem l'obertura dels arxius i la recerca, exhumació i identificació de les víctimes mitjançant finançament públic, terminis obligatoris i un banc estatal d'ADN.
- Garantirem la retirada efectiva de tots els monuments, símbols i honors franquistes, així com la ressignificació democràtica dels espais de memòria. La veritat, la justícia i la reparació són drets, no concessions.

Drets humans i garanties per un sistema de justícia progressista

- Prohibirem l'ús de Pegasus i altres programes espia intrusius per part dels poders públics, reforçant les garanties davant la vigilància massiva i arbitrària.
- Reformarem la legislació processal i d'intel·ligència per establir controls judicials independents, mecanismes de supervisió democràtica i responsabilitats efectives davant d'investigacions abusives, sense restringir l'accés a la justícia.
- Garantirem la investigació dels casos d'espionatge polític, la transparència sobre les actuacions il·legals i la reparació de les víctimes.

Drets humans i garanties per un sistema de justicia progressista

- Derogarem els preceptes repressius de la Llei mordassa i crearem mecanismes independents de control i investigació dels abusos policials, amb capacitat efectiva de supervisió i exigència de responsabilitats.
- Reformarem la regulació dels agents encoberts i les infiltracions policials, sotmetent-les a autorització judicial, controls estrictes i límits temporals, per impedir la vigilància arbitrària dels moviments socials, sindicals i polítics i protegir els drets de reunió, protesta, associació i llibertat d'expressió

6.4 Laïcitat

Un estat laic, no confessional, ha de garantir la igualtat de tracte amb totes les religions i no pot subvencionar-ne ni potenciar-ne cap.

Entenem que la laïcitat és la garantia d'un poder públic al servei de tota la ciutadania i d'un ordenament jurídic que garanteixi els drets fonamentals i comuns per a tota

la població i permeti totes les opcions personals que no siguin contràries a aquests drets comuns, sense obligar ningú.

Perquè volem una vida més lliure, una societat més plural i més igualitària, defensem l'autonomia de les persones, és a dir, la capacitat de decidir racionalment entre diferents concepcions la manera com volem viure. Defensem la dignitat de les persones com el valor que està per sobre de tot preu, que no és quantificable ni substituïble.

Defensem que els homes i les dones puguem conviure en un espai públic comú sense més limitacions que aquelles que, en l'exercici de la democràcia, ens donem. I, finalment, defensem uns poders públics que respectin el caràcter laic de l'Estat, que siguin actius en la promoció de la tolerància i que prenguin les decisions necessàries per evitar i sancionar, si cal, les conductes, individuals o de grups, que s'hi oposin i/o fomentin actituds antisemites o islamofobiques.

Garantir i fer visible la laïcitat de l'Estat

La laïcitat és la garantia d'un poder públic al servei de tota la ciutadania i d'un ordenament jurídic que garanteixi els drets fonamentals i comuns per a tota la població i que permeti totes les opcions personals, i a més, s'ha de fer visible en tots els aspectes de la vida quotidiana i en les accions dels seus i les seves representants.

Per això ens comprometem a:

- Denunciar els Acords Estat Espanyol- Santa Seu del 1976 i 1979, que són la continuació dels acords franquistes del 1953.
- Reformar la Constitució i suprimir la menció a l'Església catòlica en l'article 16.3.
- Fer una llei de Llibertat ideològica, religiosa i de culte que superi l'actual inequitat entre les conviccions religioses i no religioses i que garanteixi la igualtat de tracte amb totes les religions i el dret a professar- les sense potenciar-ne cap.
- Tramitar una Llei de Llibertat de Consciència i Laïcitat que asseguri la neutralitat ideològica de l'administració, que suposi suprimir les celebracions i la simbologia religiosa de les institucions públiques i la presència de representants públics en actes religiosos i garanteixi la laïcitat dels mitjans de comunicació públics.

Eliminar els beneficis fiscals de les confessions religioses

L'Església catòlica, també la resta de confessions religioses han de deixar de tenir privilegis fiscals i tenir el mateix tracte que qualsevol institució.

Per això volem:

- Suprimir tota mena de finançament públic i privilegi fiscal per a les confessions religioses
- Suprimir la casella de l'Església catòlica de la declaració de la renda
- Revisar i deixar sense efecte, si s'escau, les inscripcions a nom de l'Església catòlica de propietats sense titular (immatriculacions).

Establir la laïcitat en l'educació

L'educació ha de ser totalment laica, tant en els centres públics com en aquells sostinguts amb fons públics.

Per això cal:

- Reformar la Llei Orgànica d'Educació. Els centres educatius finançats amb fons públics s'han de regir pels mateixos criteris d'admissió per a tothom, sense discriminació i sota els principis de llibertat, igualtat, cientifisme i pluralitat.
- Eliminar la religió del currículum escolar. Cal preservar el dret dels i de les menors a no ser adoctrinats en els centres de formació públics i concertats.

6.5 Política Internacional

Estem vivint un procés de desmantellament d'un ordre internacional basat en normes. El dret internacional i les institucions que el garanteixen travessen una crisi greu, amb el genocidi a Palestina, la invasió russa d'Ucraïna i el segon mandat de Trump i la seva una política exterior d'amenaces. Els lideratges autocràtics imposen la llei del més fort en relacions internacionals: els Estats Units han retallat dràsticament el finançament de l'ONU, i tant ells com Rússia i Israel neguen la jurisdicció de la Cort Penal Internacional. Les operacions de pau multilaterals s'han reduït gairebé un 49% en una dècada i mai des de la Segona Guerra Mundial no hi havia hagut tants conflictes armats oberts alhora.

En aquest context, el govern de coalició ha estat un far per als progressistes de tot el món amb el reconeixement de Palestina, la negativa a cedir als xantatges de Trump sobre la despesa militar i la defensa d'espais multilaterals amb el Sud global. El rol del nostre espai polític ha estat cabdal per a definir aquesta posició internacional espanyola, amb unes ambicions sense precedents en la política exterior. Cal mantenir una veu internacional pròpia i valenta, apostar per la mediació en conflictes com els del Sàhara Occidental o el Sahel, i defensar la justícia internacional sense dobles estàndards.

Pel que fa a la seguretat, els Estats Units han passat de garantir la defensa dels països de la UE a suposar una amenaça. En la qüestió sobre la despesa en defensa, exigim que es basi en capacitats i riscos reals, amb l'objectiu de garantir l'autonomia europea. Cal controlar amb rigor les exportacions d'armes i fixar estàndards a les importacions, per no comprar a països que fan dels seus conflictes un laboratori de tecnologia bèl·lica.

Pau i Seguretat Global

- Seguir treballant per aconseguir la fi del genocidi a Gaza i el compliment del dret internacional a Palestina, la fi de l'ocupació, amb accés humanitari sense

restriccions i rendició de comptes i garantir la protecció de la població civil i el dret al retorn de les persones refugiades, d'acord amb el dret internacional.

- Compromís de no reintroduir el servei militar a Espanya, ni obligatori ni voluntari, ni cap altra fórmula d'instrucció militar i foment belicista dirigida a la joventut.
- Seguir defensant una pau justa a Ucraïna, negociada amb el poble ucraïnès amb garanties per a la sobirania ucraniana i suport a la seva reconstrucció.
- Revertir el canvi de postura adoptat el 2022 respecte al Sàhara Occidental i defensar el dret del poble sahrauí a l'autodeterminació en el marc de les Nacions Unides, reforçant el paper de la MINURSO.
- Augmentar l'ajuda humanitària als refugiats sahrauís, incidint per la garantía efectiva dels drets humans de la població saharauis, i revisar els acords comercials amb el Marroc que afectin el territori ocupat.
- Asegurar la suspensió les exportacions així con les importacions provinents de països en conflicte armat o amb risc de violacions greus de dretshumans, com ara Israel, Aràbia Saudita i Unió del Emirats Àrabs. Prohibició d'armes autónomes letals.

Defensa i enfortiment del Dret Internacional i el multilateralisme

- Recuperar el principi de jurisdicció universal, revertint la reforma de l'article 23 de la Llei Orgànica del Poder Judicial de 2014.
- Impulsar una reforma democràtica de les Nacions Unides i institucions financeres internacionals per més representació del sud global, rendició de comptes, participació de la societat civil i de les comunitats directament afectades.
- Complir i fer complir les decisions de la Cort Internacional de Justícia (CIJ) i de la Cort Penal Internacional (CPI). Executar totes les ordres de detenció de la CPI si les persones afectades entren al territori espanyol. Defensar la CPI i el seu personal davant de sancions o pressions d'altres Estats.
- Impulsar el reconeixement de l'ecocidi com a crim de lesa humanitat.
- Inclourem el delicte d'ecocidi en el codi penal espanyol segons la definició aportada pels estats de Vanuatu, Fiji i Samoa en la seva proposta a la Cort Penal Internacional presentada el passat 9 de setembre de 2024.

Cooperació internacional i justícia global

- Impulsar una aliança internacional de governs, forces polítiques i moviments progressistes per fer front a l'ofensiva de l'extrema dreta.
- Donar suport actiu a la Convenció Marc de l'ONU sobre cooperació tributària internacional, defensant-hi la tributació efectiva de les grans fortunes i dels serveis digitals transfronterers, garantint la participació efectiva i en igualtat de condicions dels països del sud global.
- Impulsar un impost mínim global sobre els grans patrimonis, revertir l'exempció de l'impost mínim global de societats pactada el 2026 per a les multinacionals nord-americanes.

- Impulsar una reforma del FMI i el Banc Mundial perquè el Sud global tingui més quotes i més vot, amb una elecció oberta i per mèrits dels seus màxims responsables.
- Endurir la lluita contra els paradisos fiscals: llista europea amb criteris objectius i accés garantit als registres de titulars reals per a periodistes, investigadors i societat civil.
- Crear un mecanisme multilateral de reestructuració del deute sota el paraigua de l'ONU, amb clàusules de suspensió del pagament en cas de desastres climàtics i canvis de deute per inversió en salut, educació i clima, evitant que el pagament del deute exterior comprometi els drets socials bàsics de la població

Complirem amb el compromís de destinar el 0,7% de la Renda Nacional Bruta a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament. Augmentarem la part de l'ajuda de l'AECID dedicada a la igualtat de gènere i als drets sexuals i reproductius, crearem una Oficina de Cooperació Feminista a l'AECID, posarem en marxa un programa de protecció per a defensores i per a professionals de la salut sexual i reproductiva, inclosa la interrupció voluntària de l'embaràs, i incrementarem les aportacions al Fons de Població de Nacions Unides (UNFPA) i ONU Dones.

6.6 Unió Europea

La Unió Europea és l'espai polític i econòmic amb més capacitat per afrontar els grans reptes globals: la pau, el canvi climàtic, l'ampliació de drets i un model de seguretat compartida davant dels autoritarismes. Tanmateix, l'auge de l'extrema dreta, que malgrat els seus discursos essencialistes acaba actuant amb lògica de vassallatge envers els Estats Units, Israel o Rússia, sumat a dinàmiques nacionals que frenen el projecte comú, limita la capacitat transformadora de la UE, sobretot en polítiques migratòries cada cop més restrictives.

Per això, ser europeista avui també vol dir ser crític amb l'Europa dels estats i de les fronteres. El món s'ha fet molt més petit i les fronteres estatals tenen poca utilitat i sovint són un obstacle per gestionar correctament els problemes globals. Les inseguretats i problemàtiques de l'altra punta del planeta ens concerneixen: si no contribuïm a gestionar-les, ens arribaran molt més magnificades.

- Impulsarem una aliança internacional de governs, forces polítiques i moviments progressistes per fer front a l'ofensiva de l'extrema dreta.
- Impulsarem una reforma dels tractats per democratitzar la UE, amb més poder i iniciativa legislativa pel Parlament Europeu. Eliminar el principi unanimitat en matèria de política exterior i política fiscal.
- Exigir l'aplicació dels mecanismes europeus davant els governs que vulneren l'estat de dret i llibertats fonamentals, incloent-hi les vulneracions dels drets de les minories, el col·lectiu LGTBIQ+ i la discriminació racial.

- Reforçar la participació ciutadana i democràtica de la ciutadania europea en tota la seva diversitat. Promoure també la participació de les entitats socials i les comunitats infrarepresentades.
- Reforçar el control democràtic sobre les agències europees, especialment de les que gestionen el control fronterer o la seguretat com Frontex i Europol.
- Incrementar la transparència de grups d'interès i la seva activitat a les institucions europees
- Defensar que els municipis i regions tinguin veu directa a les institucions europees i compliment de la Carta Europea d'Autonomia Local.
- Reconèixer l'ecocidi com a crim autònom en l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional, i donar suport al reconeixement en tots els seus passos, d'acord amb la definició de Vanuatu, Fiji i Samoa en la seva proposta a la Cort Penal Internacional presentada el passat 9 de setembre de 2024
- Transposarem de manera immediata de la Directiva (UE) 2024/1203 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 d'abril de 2024, relativa a la protecció del medi ambient mitjançant el Dret penal i per la qual se substitueixen les Directives 2008/99/CE i 2009/123/CE.
- Impulsarem des del Govern tractats comercials que respectin els drets humans i el benestar de les persones, els estàndards sanitaris i mediambientals i la sobirania alimentària i incloguin garanties vinculants. Proposem relacions comercials justes que posin fi a l'enfocament "vaques per cotxes" i que incloguin requisits ambientals i socials vinculants.

Un model que les polítiques aranzelàries de l'administració Trump amenacen. La indústria agroalimentària es juga 3.500 milions d'euros en exportacions als EUA, amb percentatges rellevants en productes com el vi, que representa el 12 % de les exportacions catalanes, el que implica excedents que afectaran als mercats i al preu, en especial als petits cellers.

En altres casos com l'ametlla o les nous s'importa un 70% des dels EEUU i la manca de producte pot provocar una pujada de preus que faci inviable vendre el producte o perdre mercats que substitueixin la fruita seca nacional per productes més barats.

- Línies d'ajuts i finançament públics per obrir mercats nous, en especial per l'oli i el vi.
- Línies de crèdit toves per fer front als efectes financers derivats un cop es redueixi el marge actual d'exportacions avançades, especialment pels petits productors, amb menys capacitat de resistència, menys estoc i costos d'emmagatzematge elevats, el que els situa en una posició molt vulnerable.
- Línies d'ajuts financers que arribin a tota la cadena de producció, i no només als grans productors, prioritzant les petites i mitjanes explotacions que practiquen la pagesia de proximitat.

6.7 Dret a la informació

- Reforçar la responsabilitat cultural dels mitjans de comunicació i de les plataformes audiovisuals i sonores, amb garanties de pluralisme, diversitat i respecte als drets fonamentals, i especialment al de la informació i comunicació.
- Incorporar la contribució dels operadors de mitjans audiovisuals als objectius de les polítiques culturals, dins dels marcs normatius corresponents i amb respecte a la llibertat editorial.
- Facilitar que les institucions culturals desenvolupin canals propis de difusió i accés al coneixement i al patrimoni que custodien.
- Fomentar, en cooperació amb les administracions competents, espais comunitaris de producció audiovisual i sonora, amb eines, formació i suport a la creació local.
- Afavorir la presència de les llengües pròpies, les expressions locals i les veus menys representades en els circuits de difusió.
- Impulsar espais digitals comuns que facilitin l'accés, la participació i l'intercanvi cultural amb garanties per a les persones usuàries i creadores.
- Reforçar la dimensió cultural de les polítiques estatals de comunicació i audiovisual, millorant la coordinació entre el Ministeri de Cultura, les administracions i els organismes competents per promoure el pluralisme, la diversitat cultural i lingüística i la creació audiovisual.

6.8 Sobirania Tecnològica i Governança Digital

Sobirania tecnològica i infraestructura digital pública

Europa depèn de tecnologia que no controla. Segons la Comissió Europea, més del 80% dels productes, serveis, infraestructures i propietat intel·lectual digitals clau provenen de fora de la UE. Aquesta dependència ja té conseqüències polítiques.

Sense capacitat pròpia, la sobirania es queda en una etiqueta. Entenem per capacitat pròpia el personal, el coneixement, la infraestructura i el codi propis per dissenyar, comprar amb criteri, auditar i operar la tecnologia pública sense dependre d'un sol proveïdor.

La IA és una tecnologia de propòsit general que transformarà l'ocupació. Si els guanys de productivitat no es redistribueixen, la transició cap a l'economia del coneixement pot generar una economia dual: llocs molt qualificats sobre una base precària.

- Crear el Fons Estatal de Sobirania Tecnològica com a instrument d'inversió pública estable i plurianual, amb diferents fonts: suport i capitalització (exemple: una línia de capitalització dins del fons España Crece de l'ICO, banca pública); una partida pressupostària pròpia, no reemborsable, per al manteniment del programari lliure crític; finançament de solucions open source, etc.
- Finançar-lo també amb una fiscalitat justa del núvol: ampliar l'impost sobre determinats serveis digitals als serveis de núvol i d'IA de les grans tecnològiques, i destinar-ne la recaptació al Fons, amb la prohibició de repercutir-lo a usuàries, comerços i autònoms, sota supervisió de la CNMC.

- Obrir-hi tres línies de finançament:
- Manteniment i seguretat del programari lliure crític;
- Capitalització de pimes, cooperatives i empreses emergents de tecnologia oberta;
- Infraestructures digitals públiques compartides.
- Encarregar-ne la gestió a una agència pública especialitzada amb governança independent. Consell assessor amb universitats, centres de recerca, sindicats, comunitats de programari lliure i organitzacions de la societat civil.
- Cogestionar-lo i cofinançar-lo amb els fons autonòmics, començant pel Fons de Sobirania Tecnològica de Catalunya.
- Adherir l'Estat al consorci europeu de béns comuns digitals (Digital Commons EDIC) i al seu pilot de Sovereign Tech Fund europeu.
- Exigir retorn públic als projectes finançats.
- Vincular els ajuts públics al manteniment al territori (ocupació qualificada, recerca, decisió i ús), i exigir-ne el retorn si l'activitat es deslocalitza.
- Prioritzar en l'adjudicació els projectes que garanteixin manteniment i seguretat a llarg termini, estàndards oberts i interoperabilitat, accessibilitat, suport a les llengües oficials, eficiència energètica i privacitat des del disseny, i que no estiguin controlats per grans tecnològiques.
- Aprovar una llei de programari lliure a les administracions perquè tot programari desenvolupat o finançat amb diners públics es publiqui per defecte amb llicència lliure, amb excepcions motivades per seguretat nacional, informació classificada o components d'infraestructures crítiques, revisades pel Centre Criptològic Nacional (CCN).
- Reformar la Llei de contractes del sector públic i la Llei 40/2015 per aplicar el principi de codi obert primer a la contractació pública: amb excepcions motivades i públiques;amb formats i estàndards oberts; amb clàusules obligatòries de portabilitat i reversibilitat.
- Aprovar un pla de migració de l'Administració General de l'Estat amb calendari i indicadors públics:despesa en llicències privatives;percentatge de serveis en codi obert; concentració de contractes; capacitat real de canviar de proveïdor.
- Crear una oficina estatal de programari lliure (OSPO), connectada amb les autonòmiques i locals i amb el Centre de Transferència de Tecnologia.
- Aprovar una estratègia compartida de sobirania digital entre l'Administració General de l'Estat, les comunitats autònomes i els ens locals, amb un catàleg comú de solucions, desenvolupament compartit, compres agregades i cofinançament.
- Destinar una part de la despesa en llicències al manteniment del programari lliure del qual depenen els serveis públics.
- No acceptar donacions de programari o maquinari que obliguin a fer servir programari privatiu, especialment a l'educació.

- Crear un espai de treball digital públic en codi obert per a tota l'Administració General de l'Estat: correu, documents, videoconferència i emmagatzematge, planificat, governat i cofinançat conjuntament amb les comunitats autònomes i els ens locals i en cooperació europea (openDesk, La Suite numérique, Digital Commons EDIC).

- Convertir la Nube SARA en un núvol públic federat amb els núvols autonòmics, amb estàndards oberts.
- Exigir garanties de sobirania real, no només de localització de les dades: titularitat pública dels actius crítics, accés al codi, reversibilitat i capacitat d'operar sense l'empresa adjudicatària.
- Allotjar les dades sensibles i els serveis essencials en infraestructures sota control i jurisdicció europeus, anticipant els nivells de garantia que preveu la proposta europea.
- Estudiar un servei públic de correu i núvol per a la ciutadania prestat per un operador públic, per exemple Correos. Seria una alternativa als serveis "gratuïts" que es financen explotant les dades.
- Elevar a rang de llei els requisits de sostenibilitat, resiliència i sobirania dels centres de dades, sense exempcions per als grans operadors.
- Exigir que el 100% del consum de cada hora es cobreixi amb renovables noves, amb certificació pública, i arribar-hi amb un calendari progressiu a partir del 80% que preveu el reial decret.
- Fer planificació pública que identifiqui millors ubicacions (sòl ja transformat, accés a renovables i a la xarxa, disponibilitat d'aigua), reparteixi la implantació de manera equilibrada pel territori i prioritzi els centres de petit i mitjà format. Ha d'incloure avaluació prèvia d'impacte hídric i energètic acumulat per territori i conca, i s'ha de pactar amb comunitats afectades.
- Exigir refrigeració en circuit tancat, prioritzar l'aigua regenerada i garantir que l'abastament de la població i del camp passi sempre per davant, especialment en episodis de sequera.
- Garantir que la IA no apuja la factura de la llum: els centres de dades han de pagar tot el cost de la xarxa i de l'energia que necessiten, i un fons ha de compensar les llars si la seva demanda encareix l'electricitat.
- Garantir transparència total: publicació oberta de consums d'aigua i energia, ocupació i retorn local, i prohibició de clàusules de confidencialitat sobre els consums.
- Assegurar el retorn territorial amb un fons local pagat per l'operador segons la potència instal·lada i gestionat amb els municipis afectats, i amb acords públics i obligatoris abans d'autoritzar cada instal·lació: ocupació, aigua, energia, fiscalitat local i reaprofitament de la calor residual, com ja exigeix Alemanya.
- Reservar capacitat de càlcul per a administracions, recerca, universitats, models públics com ALIA, pimes, cooperatives i entitats.
- Quan l'Estat participi en el capital, com a la candidatura de la gigafactoria d'IA de Móra la Nova, garantir control democràtic i retorn al territori, i obrir els centres de petit format a la participació d'ajuntaments, cooperatives i Aprovar un pla d'internalització de talent tecnològic: una escala de tecnòlegs públics, condicions competitives i menys externalització estructural.
- Consolidar models d'IA públics, oberts i auditables, com ALIA i AINA:models oberts; dades d'entrenament documentades;garantia plena del català, el basc i el gallec, en cooperació amb el Projecte AINA.
- Obrir la computació pública (el BSC i futures gigafactories d'IA) a pimes, cooperatives, universitats i recerca amb criteris de servei públic.

- Fer compra pública innovadora amb criteris de sobirania, codi obert i retorn local.
- Crear un observatori de l'impacte de la IA en l'ocupació amb els agents socials. Garantir formació contínua dins l'horari laboral, finançada per les empreses que automatitzen.
- Crear itineraris formatius en tecnologies obertes i IA amb compromís de contractació, pactats amb empreses, cooperatives i centres de recerca del territori i amb els serveis públics d'ocupació (SEPE i SOC), amb prioritat per a dones i col·lectius infrarepresentats.

Drets digitals i IA amb garanties

La seguretat, les fronteres i la defensa són els àmbits on el risc per als drets és més alt i el control democràtic més feble. La UE ha fet un pas: l'acord de l'Òmnibus Digital prohibeix la IA que genera imatges íntimes no consentides i material d'abús sexual infantil.

Cal anar més enllà del control parental. El problema de fons és un model de negoci que dissenya les plataformes per captar atenció i dades. Els algoritmes ja decideixen torns, retribucions i acomiadaments. La Llei Rider va ser pionera, però la presumpció de laboralitat només cobreix les plataformes de repartiment.

Les grans plataformes són avui l'espai públic on es forma l'opinió, però funcionen amb algoritmes opacs i interessos privats. La UE té eines i les ha començat a fer servir

La IA generativa permet fabricar a baix cost àudios i vídeos falsos de candidatures i automatitzar la desinformació. Les obligacions europees ja han començat a aplicar-se: els deures de transparència de l'article 50 del Reglament d'IA s'apliquen des de l'agost de 2026. Tot i això, l'etiquetatge dels sistemes ja comercialitzats s'ha ajornat fins al 2 de desembre de 2026.

Les institucions han de donar exemple. Si exigeixen transparència a les plataformes, han de ser transparents sobre qui influeix en les seves decisions i amb quines eines treballen.

- Aprovar durant el primer any de legislatura una llei orgànica de drets digitals i governança de la IA. Reprendria i milloraria el projecte decaigut i donaria rang legal a la Carta de Drets Digitals.
- Garantir drets exigibles davant les decisions automatitzades: explicació comprensible, impugnació, revisió humana i reparació dels danys.
- Crear un registre públic obligatori de tots els sistemes algorítmics i d'IA de totes les administracions, no només els d'alt risc que exigeix el Reglament europeu. Hi constaria la finalitat, el proveïdor, les dades que fa servir, els riscos, la supervisió humana i les auditories.

- Exigir avaluació d'impacte en drets fonamentals i no-discriminació abans de desplegar qualsevol sistema d'alt risc al sector públic, sense esperar al 2027.
- Convertir l'Agència Espanyola de Supervisió de la IA (AESIA) en autoritat administrativa independent, com l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD), dotar-la de recursos i d'un consell assessor amb societat civil, sindicats i experts, i coordinar-la amb les autoritats autonòmiques de protecció de dades.
- Defensar a la UE que no hi hagi noves rebaixes del Reglament d'IA ni del Reglament general de protecció de dades (RGPD).
- No habilitar per llei les excepcions a la prohibició d'identificació biomètrica remota en temps real en espais públics, i limitar estrictament la identificació biomètrica en diferit.
- Prohibir la policia predictiva més enllà del que fixa el Reglament europeu, incloent-hi els sistemes basats en perfils col·lectius o zones.
- Establir un control parlamentari específic dels contractes de vigilància, defensa i control fronterer (Palantir i similars). Es distingiria la informació classificada de les garanties de drets, que han de ser públiques.
- Exigir deguda diligència en drets humans a la contractació tecnològica pública, amb exclusió de les empreses implicades en vulneracions greus documentades.
- Impulsar a la UE i a l'ONU dues iniciatives: una regulació vinculant de l'exportació de tecnologia de vigilància i la prohibició de les armes autònomes letals sense control humà significatiu.

Democràcia davant el tecnofeudalisme

- Dotar per llei la CNMC, coordinador de serveis digitals des del 2024, de competències i recursos per:
    - aplicar la DSA;
    - garantir l'accés de la recerca a les dades de les plataformes;
    - auditar els sistemes de recomanació.
- Defensar a la UE l'aplicació plena de la DSA i de la Llei de mercats digitals (DMA), fora de qualsevol negociació comercial o amenaça d'aranzels.
- Obligar les grans xarxes a ser interoperables i impulsar xarxes obertes i federades, amb presència institucional prioritària en canals públics i oberts.
- Fer que el feed sense perfilat sigui l'opció predeterminada i garantir el dret a canviar de xarxa sense perdre la comunitat, ampliant les obligacions de portabilitat de la DMA a contactes i publicacions.
- Aplicar amb rigor el Reglament europeu de publicitat política, plenament aplicable des del 10 d'octubre de 2025.
- Reformar la llei electoral (LOREG):
    - prohibir els deepfakes de candidatures;
    - aplicar en període electoral l'obligació europea d'etiquetar el contingut sintètic, amb competència de la Junta Electoral, retirada ràpida i sancions;

    - aprovar un codi de conducta dels partits sobre l'ús de la IA en campanya.
- Garantir agendes obertes i petjada legislativa: registre públic de reunions amb lobbies tecnològics i traçabilitat de les aportacions a cada norma digital.
- Fer servir IA amb models auditables, confidencialitat garantida i infraestructura sota jurisdicció europea als procediment de dades personals, a les Corts i a les administracions de l'Estat, i promoure el mateix criteri als parlaments autonòmics.
- Desenvolupar en codi obert les eines digitals de la democràcia (tramitació parlamentària, transparència, dades legislatives obertes), com a béns comuns reutilitzables, en cooperació amb els parlaments autonòmics i el Parlament Europeu i a partir d'eines existents com Decidim.
- Desenvolupar mesures per fomentar les organitzacions professionals de verificació d'informació reconeixent la seva funció pública com ja es fa amb els mitjans de comunicació.
- Aprovar una llei de dades d'interès públic: les dades generades en prestar serveis públics, també per concessionàries, són de titularitat pública i s'han de compartir amb l'administració i, amb garanties de privacitat, amb centres de recerca d'interès públic.
- Crear espais de dades comuns (salut, mobilitat, habitatge, energia) amb governança democràtica i privacitat des del disseny.
- Prohibir la reutilització comercial no autoritzada de dades públiques i aplicar la minimització de dades a tots els projectes digitals.
- Publicar conjunts de dades públics i documentats per entrenar IA en les llengües oficials, sota governança pública.
- No acceptar en els tractats comercials clàusules de lliure flux de dades que limitin la capacitat de regular.

6.9 Memòria democràtica

En les darreres dues legislatures la nostra presència al govern de l'Estat ha estat clau per seguir avançant pel que fa a la memòria històrica, aconseguint a partir de l'aprovació de la Llei de memòria democràtica que centenars de milions de persones descendents d'exiliades poguessin tramitar i obtenir la nacionalitat espanyola d'origen, i que es poguessin realitzar actes de reparació històrics, com l'anul·lació del judici a Salvador Puig >Antich, que es va realitat el gener del 2025.

Tot i així cal seguir aprofundint tant en l'aplicació de la LLei de memòria democràtica com impulsant noves mesures de justícia i reparació.

- Garantirem que s'accelerin i prioritzin Acceleració de les exhumacions i identificacions: Milers de desapareguts continuen en fosses sense localitzar o sense identificar degut a la lentitud administrativa i a limitacions pressupostàries.
- Seguirem combatent la banalització i la desmemòria, frenant els actes públics o discursos que equiparen les víctimes amb els botxins de la dictadura

- Reformarem la llei de secrets oficials, perquè aquesta estigui adaptada als estàndards democràtics i es permeti el lliure accés a documentació militar, policial i d'intel·ligència del període franquista i de la Transició per a la seva investigació.

6.10 Governs locals

Defensa de l'autonomia local i enfortiment dels governs municipals

Els ajuntaments són l'administració més propera a la ciutadania i una peça fonamental per garantir els serveis públics, la cohesió social, la participació democràtica i les transformacions ecològiques i econòmiques. Per això, defensem un municipalisme fort, amb capacitat política, administrativa i financera per respondre a les necessitats de la població.

Impulsarem una reforma de la legislació bàsica de règim local que superi les limitacions introduïdes per la Llei de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local (LRSAL), reforci l'autonomia municipal i garanteixi la capacitat dels ajuntaments per desenvolupar polítiques públiques de proximitat.

Volem reforçar l'autonomia política i de gestió dels governs locals, garantint els recursos necessaris per exercir les seves competències i prestar serveis públics de qualitat. Qualsevol nova competència o responsabilitat atribuïda als ajuntaments haurà d'anar acompanyada del finançament corresponent.

També proposem flexibilitzar les limitacions a la contractació de personal, especialment als municipis amb finances sanejades, simplificar els procediments administratius i impulsar mecanismes de cooperació i finançament plurianual entre administracions. Així mateix, cal garantir una major participació dels governs locals en les decisions estatals que afectin les seves competències, recursos i serveis públics.

Un nou finançament pel món local

Apostem per una reforma del finançament en el marc dels principis constitucionalment reconeguts de suficiència financera i d'autonomia en la gestió dels interessos de les entitats locals, que s'haurà d'inspirar en els principis generals de lleialtat institucional, transparència, col·laboració i cooperació interadministrativa i adequació normativa a la realitat social, jurídica, econòmica i institucional.

En aquest sentit, proposem:

- Impulsar una nova llei de finances locals que doti d'estabilitat, rigor i recursos les

competències assumides pels ajuntaments, de forma coordinada amb la del finançament autonòmic, definint amb claredat la participació de les hisendes locals en els tributs de l'Estat (PIE) i en els de les comunitats autònomes.

- Establir un sistema transparent de participació en els tributs de l'Estat que permeti una planificació pressupostària estable i no subjecta a liquidacions del sistema que puguin afectar l'estabilitat dels ens locals de manera imprevisible.
- Ampliació de l'espai tributari local, amb la possible incorporació de noves figures tributàries i la dotació d'un àmbit d'autonomia normativa més gran en el conjunt dels tributs locals, que permeti la incorporació d'elements de progressivitat en el sistema tributari local. Flexibilitzar l'aplicació de la regla de despesa i la destinació del superàvit a aquells ens locals que compleixin els objectius d'estabilitat pressupostària i financer i deute públic. Resta d'ens locals.
- Reivindicar la participació de l'Administració Local en el Consell de Política Fiscal i Financera, com a membre de ple dret. En tot cas, garantir mecanismes efectius de participació i interlocució dels governs locals en les decisions sobre finançament públic que els afectin.
- Coordinar actuacions amb l'administració de l'Estat i la Generalitat per buscar fórmules de lluita contra el frau i el dumping fiscal.
- Modificar la regla de la despesa -que ha estat un dels elements més limitadors de l'autonomia municipal- perquè no s'apliqui als Ajuntaments que tinguin els comptes sanejats, és a dir, que tinguin superàvit o equilibri pressupostari, i un baix nivell de deute, i estiguin complint el pagament a qui li proveeix en menys de 30 dies.

Mentre no s'aprovi la llei de finances locals exigim un nou model de finançament local amb l'aprovació amb caràcter urgent de les següents mesures:

- Determinar les corresponents fórmules de compensació financera a les entitats locals dels beneficis fiscals obligatoris en els tributs locals establerts o que s'estableixin per llei.
- Realitzar una ponència única dels valors cadastrals al conjunt de l'Estat espanyol en un termini màxim de 2 anys. Alhora es realitzarà el traspàs de la competència en matèria cadastral a les comunitats autònomes.
- Creació d'un fons de compensació de l'IVA suportat per l'Administració local en les seves inversions i en la prestació de serveis obligatoris.
- Derogar les restriccions a la concertació d'operacions d'endeutament per part de les entitats locals, i que el règim de l'endeutament de les entitats locals torni a ser el contingut en el Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei Reguladora de les Hisendes Locals.

Desenvolupar una organització territorial pròpia per a Catalunya: les vegueries

Catalunya té competències exclusives en el règim local tal com preveu a l'Estatut. Per tant, li correspon regular i desenvolupar i desplegar l'arquitectura institucional pròpia a partir del municipi i la vegueria com organització territorial bàsica de Catalunya.

Entenem que l'organització supralocal bàsica de Catalunya ha de ser la vegueria. En

conseqüència, proposem l'eliminació de les diputacions provincials, transferint a les vegueries les seves competències i béns patrimonials.

En aquest sentit, proposem modificar via llei orgànica les delimitacions provincials actuals per ajustar-se a la llei 30/2010, de 3 d'agost, de vegueries, al mateix temps que es vetlla per simplificar el conjunt de l'estructura administrativa per evitar duplicitats i disfuncions.